

VISITATIE ACADEMIES ONZORGVULDIG

Het rapport dat de visitatiecommissie beeldende kunst en vormgeving vorig jaar onder leiding van Wim Crouwel opmaakte, is onlangs door de Inspectie van het Onderwijs met de vloer gelijk gemaakt. Zij deed dit in haar eigen rapport 'Kwaliteitszorg hoger beroepsonderwijs 1996' en in de volgende bevoording: "Uit het visitatierapport beeldende kunst en vormgeving is onvoldoende op te maken dat de visitatie zorgvuldig is uitgevoerd. Met name in de delen waarin de commissie haar oordelen velt. Het ontbreekt daartoe aan helder geformuleerde en goed onderbouwde kwaliteitsoordelen. De bevindingen en aanbevelingen komen nogal uit de lucht vallen en de aanbevelingen zijn vaak weinig concreet." Minister Ritzen heeft de HBO-Raad gevraagd een nieuwe visitatiecommissie samen te stellen voor de HBO-opleiding beeldende kunst.

SHOP-IN-SHOP

Negentien Nederlandse verpakkingsontwerpbureaus richten eigen club op, maar ook weer niet helemaal. Zo is ongeveer de situatie nu negentien ontwerpbureaus die het ontwikkelen van verpakkingen als specialisme hebben, binnen de BNO een aparte club hebben gevormd. De nieuwe club - zelf spreken de oprichters over "platform" - zal een eigen beleid voeren en eigen toelatingscriteria hanteren. Een soort shop-in-shop binnen de BNO dus. Dit is een nieuwe ontwikkeling; de beroepsvereniging kent wel afdelingen grafisch, industrieel en ruimtelijk ontwerpen, maar dat is een erfenis van de oude beroepsverenigingen, die twee jaar geleden de BNO hebben gevormd. De fusie had juist tot doel dat de ontwerpbranche als één geheel naar buiten zou treden. Met een aparte club voor verpakkingsontwerpbureaus wordt deze opzet enigszins ontkracht.

De verpakkingsontwerpbureaus hebben daar waarschijnlijk tegenover gesteld dat de BNO bij hun type klanten nauwelijks bekendheid geniet. Slechts vier procent blijkt op de hoogte van het bestaan van de beroepsvereniging. Zij vroegen zich af of de BNO wel het juiste platform zou zijn voor bureaus als de hunne. De negentien bureaus, waarvan een aanzienlijk deel nog geen lid was van de BNO, zijn gesprekken aangegaan met de VERA (de vereniging van reclamebureaus), maar hebben uiteindelijk besloten een aparte club binnen de BNO te worden. De BNO krijgt er in één klap meer dan tien nieuwe bureauleden bij. Want het lidmaatschap van het platform van verpakkingsontwerpbureaus (een officiële naam is nog niet bedacht) staat alleen open voor bij de BNO aangesloten bureaus. De andere criteria zijn dat de bureaus een omzet moeten hebben van minimaal één miljoen gulden. Van de totale omzet moet minstens vijftienvijftig procent afkomstig zijn uit verpakkingsdesign. De verpakkingsontwerpbureaus willen via hun eigen platform het vakgebied transparanter en bekender maken voor opdrachtgevers. Gemiddeld blijken zij maar twee bureaus te kunnen noemen. Nu ontwerpen steeds meer een internationale aangelegenheid wordt, kan een beetje profilering geen kwaad. Aan de communicatie tussen de verpakkingsontwerpbureaus en hun opdrachtgevers schort ook het een en ander. De laatsten hebben soms andere verwachtingen over de dienstverlening dan de ontwerpbureaus denken, terwijl deze op hun beurt de overwegingen van de opdrachtgevers niet altijd kunnen volgen. De nieuwe club wil door middel van publicaties het vakgebied verduidelijken voor mensen die veel met verpakkingsdesign te maken hebben, zoals marketing en product managers. Eind '98 wil men in samenwerking met uitgeverij BIS een handboek over verpakkingsontwerpen uitbrengen. Verder wil het platform richtlijnen opstellen voor pitches en het gebruik van rechten op de ontwerpen.

M.V.

DE PRACHT DER GROFHEID

Illustratie Anneke de Soete

PERFECTIE

De piramides van Gizeh zijn fors afgebrokkeld. Toch zijn het nog steeds perfecte en ongenaakbare bouwwerken. De moeite die technologen doen om hun producten te perfectioneren grenst aan het ongelooflijke. Het lijkt erop dat ze daarbij uit het oog verloren zijn waartoe al die precisie dient. Het is duidelijk dat sommige mechanismen niet met minder toekunnen dan nauwkeurigheden in de orde van fracties van micrometers. Maar wie zich voor vormgeving en oppervlakteafwerking uitlevert aan dergelijke precisie, bedrijft zonder het te beseffen illusionisme.

Grofheid en gebrek aan beheersing kunnen prachtig zijn, mits met zorg en gevoel voor het paradoxale toegepast. Niettemin zijn ontwikkelingen in de perfectie interessant. Ze geven aan waar tegen lagere kosten onderzoek naar imperfectie gerechtvaardigd is.

GAS-ASSIST

Zo nemen de inzichten op het gebied van gas-assist spuitgieten toe. Modern Plastics International van oktober wijdt er een artikeltje aan. Het blijkt dat krimp, vervorming en het ontstaan van deukjes in het oppervlak bij dunwandige producten zijn te voorkomen door tijdens het afkoelen de kunststof in de matrijs met een gas onder druk te zetten. Experimenten met de fabricage van een CD-ROM laatje voor Philips tonen dat duidelijk aan. Daarbij is gebruik gemaakt van een andere vinding. De gebruikte matrijs bestaat voor een groot deel uit glas. Het inspuiten gebeurt onder doorlichting met een geringe dosis röntgenstralen. Daardoor kunnen zelfs tijdens het proces het ontstaan van gasinsluitels en de vorming van dunne plekken in het onderdeel op een monitor worden gadeslagen. Voor het functioneren van zo'n laatje is een zeer hoge nauwkeurigheid vereist, maar je kunt je afvragen of deukjes en vervormingen altijd even erg zijn voor het uiterlijk: als er genoeg van zijn vallen ze niet op. Met gas-assist spuitgieten kan meer. In Duitsland wordt gas gebruikt ter vervanging van één matrijshelft. Dat begint op het tegenovergestelde van vacuümvormen te lijken. Uiteraard wordt de vorm aan de 'gaszijde' minder nauwkeurig gedefinieerd. Het idee hierachter is dat perfectie voor

de buitenkant essentieel is en voor de binnenkant niet. Het is maar hoe je het bekijkt.

GRAFIETFIBRILLEN

Er worden al jaren pogingen ondernomen kunststoffen geleidend te maken, bijvoorbeeld door er metaal aan toe te voegen. Er zijn zelfs al kunststoffen bedacht die zonder toevoegingen stroom doorlaten, maar voor constructies zijn deze niet geschikt. Ook toevoegingen leveren vaak nadelen op vanuit het oogpunt van sterkte, stijfheid, oppervlaktekwaliteit en niet te vergeten de verwerk-

baarheid. Een Amerikaans bedrijf heeft er iets op gevonden, zo meldt hetzelfde nummer van MPI. Het voegt extreem dunne grafietvezeltjes, 'fibrillen' aan de kunststof toe. Ze zijn hol en hebben een doorsnede van 8 nanometer. Dat is ongeveer eenduizendste van die van gewone koolstofvezels. Door hun petieterigheid hebben ze geen invloed op andere eigenschappen van de plastics waarin ze worden gemengd. En ze kunnen aan vrijwel alle thermoplasten worden toegevoegd. Bij geleidende kunststoffen denk je meestal aan allerlei elektronica. Maar stroom en elektrische lading spelen ook een rol bij sommige oppervlaktebewerkingen. En dat is wat de fabrikant als meest belovende toepassing ziet. Opeens wordt het namelijk mogelijk kunststoffen elektrostatisch te lakken in plaats van te spuiten. Dat is een veel schoner en efficiënter proces. Toch denk je ook meteen weer aan een nog schoner en efficiënter proces: gewoon niet lakken. Perfectie maakt kwetsbaar.

Gas-assist: Cinpres Ltd., Ninian Park, Ninian Way, Tamworth, Staffordshire, EN B77 5ES, UK
Tel: ++44 1827 261212 Fax: ++44 1827 261230
e-mail: cinpres.com

En: Battenfeld, Wilmod bv, Industrieweg 10, 2712 LB Zoetermeer
Tel: 079 3461919 Fax: 079 3461911

Grafietfibrillen: Hyperion Catalysis International Inc., 38 Smith Place, Cambridge, MA, USA
Tel: ++1 617-354-9678 Fax: ++1 617-354-9691
e-mail: hyperion@fibrils.com

MATERIAAL & TECHNOLOGIE

door Ed van Hinte